

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΔΡ. ΑΝΔΡΕΑ ΠΟΥΛΛΙΚΚΑ
ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΥΠΡΟΥ

11^ο ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΟ ΣΥΜΠΟΣΙΟ
31 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2023
ΛΕΥΚΩΣΙΑ

Εξοχότατε Πρόεδρε της Κυπριακής Δημοκρατίας,
Έντιμη Πρόεδρε της Βουλής των Αντιπροσώπων,
Your Excellencies Ambassadors,
Έντιμοι Υπουργοί και Βουλευτές,
Εκλεκτοί Προσκεκλημένοι και Συμμετέχοντες,

Με ιδιαίτερη χαρά αποδέχθηκα την πρόσκληση του Ινστιτούτου Ενέργειας Νοτιοανατολικής Ευρώπης και της εταιρείας FMW να απευθύνω χαιρετισμό στο 11^ο κατά σειρά Ενεργειακό Συμπόσιο. Ο τίτλος του Συμποσίου «Κύπρος: Ώρα έργων για την ενέργεια» είναι επίκαιρος και δηλώνει τη σημασία και την αναγκαιότητα της λήψης αποφάσεων στον τομέα της μακροπρόθεσμης ενεργειακής στρατηγικής της Κύπρου.

Το διεθνές ενεργειακό περιβάλλον έχει αλλάξει ως αποτέλεσμα της πανδημίας και του πολέμου στην Ουκρανία. Η παγκοσμιοποίηση, όπως την ξέρουμε, έχει τελειώσει. Έχει αλλάξει μορφή και το νέο ενεργειακό τοπίο θα προσθέσει νέους κινδύνους αλλά και νέες ευκαιρίες. Οι αγορές πετρελαίου και φυσικού αερίου έχουν διαχωριστεί σε τρία μεγάλα μπλοκ όπως:

- η Ρωσία-Κίνα-Ινδία,
- η Δύση, και
- η Μέση Ανατολή.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει μετατοπίσει το ενδιαφέρον της προς την ενεργειακή μετάβαση, με τη χρήση καθαρών πηγών ενέργειας και στόχο την εγκατάσταση και

λειτουργία περισσότερων από 700 γιγαβάτ ανανεώσιμων πηγών ενέργειας έως το 2030. Αύξηση η οποία αντιστοιχεί περίπου 75% από τα επίπεδα του 2022.

Η ενεργειακή μετάβαση βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στην απόσυρση ενεργειακών τεχνολογιών με βάση τον άνθρακα και στην εξάρτηση από:

- ανανεώσιμες πηγές ενέργειας,
- συστήματα αποθήκευσης,
- ηλεκτρικά αυτοκίνητα,
- καταναλωμένους ενεργειακούς πόρους, και
- την απόκριση ζήτησης.

Το σχέδιο RePowerEU της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τον τερματισμό της εξάρτησης της Ευρώπης από το ρωσικό φυσικό αέριο το συντομότερο δυνατό, πρόκειται, στην πραγματικότητα, για μια προσπάθεια της Ευρώπης να επιταχύνει τη στρατηγική της προς την ενεργειακή μετάβαση.

Ωστόσο, το ενεργειακό τοπίο παραμένει πολύ ρευστό και είναι αφελές να υποθέσουμε ότι η μετάβαση σε καθαρές πηγές ενέργειας θα είναι ομαλή και γρήγορη. Η προσπάθεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης να επιταχύνει τη βιώσιμη μετάβασή της είναι μια μεγάλη νίκη για την ενεργειακή ασφάλεια, αλλά συνοδεύεται από προβλήματα.

Η μεταβατική φάση είναι πιο ασταθής και η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να ενισχύσει την ανθεκτικότητα του ενεργειακού της συστήματος για αυτό επενδύει:

- στην αποθήκευση ενέργειας,
- στο πράσινο υδρογόνο, και
- σε πηγές χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών,

για να επιτύχει το στόχο μηδενικού ισοζυγίου ανθρακούχων εκπομπών έως το 2050.

Αλλά αυτός ο στόχος πρέπει να επιτευχθεί με:

- κοινωνικά δίκαιο,
- οικονομικά αποδοτικό, και
- ανταγωνιστικό τρόπο,

διατηρώντας ταυτόχρονα την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Σε εθνικό επίπεδο η ραγδαία αύξηση στο κόστος των υγρών καυσίμων και στο κόστος των δικαιωμάτων εκπομπών θερμοκηπιακών αερίων τόνισαν για ακόμη μια φορά τις αδυναμίες των «ηλεκτρικά απομονωμένων» συστημάτων καθώς και της έλλειψης «ενεργειακής ευελιξίας».

Για την επίλυση των προβλημάτων που αφορούν την ενεργειακή μετάβαση των απομονωμένων νησιωτικών ηλεκτρικών συστημάτων, και ειδικότερα για την Κύπρο, βραχυπρόθεσμα χρειάζεται αναβάθμιση του ηλεκτρικού δικτύου, έτσι ώστε να αυξηθεί η ευελιξία του ηλεκτρικού συστήματος, όπου παράλληλα με τη χρήση φυσικού αερίου και τεχνολογιών αποθήκευσης ενέργειας να διασφαλίζεται η επιπλέον διείσδυση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στο ενεργειακό ισοζύγιο της Κύπρου χωρίς σημαντικές περικοπές ανανεώσιμης παραγωγής ηλεκτρισμού.

Συνάμα, η Κύπρος, διανύει μια εποχή που χαρακτηρίζεται από σημαντικές αλλαγές και προκλήσεις που πηγάζουν από την εισαγωγή της ανταγωνιστικής αγοράς ηλεκτρισμού, αλλά και τη συνεχόμενη προσπάθεια που καταβάλλεται ώστε το νησί μας να σταματήσει να είναι «ηλεκτρικά απομονωμένο» από την υπόλοιπη Ευρώπη.

Με σωστό προγραμματισμό και με τη δημιουργία κατάλληλων ηλεκτρικών διασυνδέσεων αυτό θα τερματιστεί και η Κύπρος θα μπορεί να αξιοποιήσει στον μέγιστο βαθμό το ενεργειακό δυναμικό της και να αναβαθμιστεί σε ενεργειακό κόμβο για μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας από και προς την Ευρωπαϊκή Ένωση και από

και προς το Ισραήλ και την Αίγυπτο, αυξάνοντας παράλληλα την ενεργειακή ασφάλεια του νησιού.

Για αυτό η ΡΑΕΚ έχει συμπεριλάβει στους στρατηγικούς της στόχους ενέργειες και δράσεις που αφορούν ρυθμιστικά θέματα για την ενεργειακή μετάβαση, όπως:

- Την εποπτεία και συνεχή ρύθμιση της μεταβατικής ρύθμισης και της ανταγωνιστικής αγοράς ηλεκτρισμού,
- Την παρακολούθηση της υλοποίησης των σχεδιασμών και την εποπτεία της αναδυόμενης αγοράς φυσικού αερίου,
- Την ανάπτυξη ρυθμιστικού πλαισίου με βάση την «Πράσινη Συμφωνία» και την «Προσαρμογή στον στόχο του 55%» (Fit for 55%),
- Την εκπλήρωση των στόχων των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας για το 2030,
- Την ένταξη συστημάτων αποθήκευσης ενέργειας στο ηλεκτρικό σύστημα,
- Την υλοποίηση των ρυθμιστικών αποφάσεων για μεταμόρφωση του ηλεκτρικού συστήματος της Κύπρου σε ένα έξυπνο δίκτυο,
- Τη διασφάλιση συγκράτησης του κόστους ενέργειας για την εθνική οικονομία και τους καταναλωτές,
- Τη συνεχή ενημέρωση των καταναλωτών και επενδυτών περί ρυθμιστικών θεμάτων αγορών ηλεκτρισμού και φυσικού αερίου,
- Τη δημιουργία ρυθμιστικού πλαισίου για τη μετάβαση της Κύπρου προς την οικονομία του υδρογόνου.

Μερικές από τις κομβικές Ρυθμιστικές Αποφάσεις της ΡΑΕΚ στον ενεργειακό τομέα της χώρας μας αφορούν:

- τις μεθοδολογίες των ρυθμιζόμενων διατιμήσεων για τις αγορές ηλεκτρισμού και φυσικού αερίου βασισμένες σε διεθνή και Ευρωπαϊκά πρότυπα,
- τη μαζική εγκατάσταση και λειτουργία έξυπνων μετρητών σε όλους τους καταναλωτές ηλεκτρισμού,

- τη λειτουργία εγκαταστάσεων αποθήκευσης ηλεκτρισμού στη χονδρική αγορά ηλεκτρισμού, και
- τον επανασχεδιασμό του ηλεκτρικού δικτύου, ώστε να γίνει έξυπνο και αμφίδρομο για να μπορεί να υποστηρίξει υψηλή διείσδυση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας σε συνδυασμό με συστήματα αποθήκευσης ενέργειας.

Η ΡΑΕΚ, πάντα σε στενή συνεργασία με τις Ρυθμιστικές Αρχές Ενέργειας των λοιπών Κρατών Μελών, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τον Οργανισμό Συνεργασίας των Ρυθμιστικών Αρχών Ενέργειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ACER), προωθεί μια ανταγωνιστική, ευέλικτη, ασφαλή και περιβαλλοντικά βιώσιμη εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εργάζεται με σκοπό το αποτελεσματικό άνοιγμα της αγοράς για όλους τους καταναλωτές ηλεκτρισμού και εξασφαλίζει κατάλληλες συνθήκες για την αξιόπιστη λειτουργία των δικτύων ηλεκτρισμού.

Το μεταρρυθμιστικό πλαίσιο που αφορά την αγορά ηλεκτρισμού για την πλήρη εμπορική λειτουργία της ανταγωνιστικής αγοράς ηλεκτρισμού στην Κύπρο είναι διαμορφωμένο με τέτοιο τρόπο, ώστε να είναι συμβατό με το μοντέλο στόχος της Ευρωπαϊκής Ένωσης το οποίο έχει υιοθετηθεί από τα πλείστα Κράτη Μέλη και έχει ήδη καθοριστεί με σχετικές Ρυθμιστικές Αποφάσεις της ΡΑΕΚ.

Υπό την εποπτεία της ΡΑΕΚ, κατά το έτος 2022, ο Διαχειριστής Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου υπό την ιδιότητά του ως ο Λειτουργός της Αγοράς έχει προχωρήσει σε δύο διαφορετικές περιόδους δοκιμαστικής λειτουργίας της ανταγωνιστικής αγοράς ηλεκτρισμού. Σκοπός ήταν ο πλήρης έλεγχος όλων των λειτουργιών σε επίπεδο Λειτουργού Αγοράς και σε επίπεδο Συμμετεχόντων καθώς επίσης η επαλήθευση και η βελτίωση όλων των διαδικασιών που σχετίζονται με την λειτουργία της ανταγωνιστικής αγοράς ηλεκτρισμού.

Τα αποτελέσματα της δοκιμαστικής λειτουργίας κατέδειξαν την ανάγκη βελτιωτικών αλλαγών στα λογισμικά διαχείρισης της αγοράς ηλεκτρισμού και διαχείρισης

μετρητικών δεδομένων και την στελέχωση του προσωπικού του Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου ώστε να είναι αμερόληπτος.

Με την πρόσφατη ψήφιση από τη Βουλή των Αντιπροσώπων νόμου για την κατάρτιση σχετικών κανονισμών για το προσωπικό του Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου η ΡΑΕΚ αναμένει από τον Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου χρονοδιάγραμμα ενεργειών για την έναρξη της τελικής δοκιμαστικής περιόδου για την λειτουργία της ανταγωνιστικής αγοράς ηλεκτρισμού.

Για την κάλυψη του χρονικού διαστήματος μέχρι την εμπορική λειτουργία της ανταγωνιστικής αγοράς ηλεκτρισμού, είναι σε ισχύ από το 2017 σχετική Ρυθμιστική Απόφαση για εφαρμογή μεταβατικής ρύθμισης στην αγορά ηλεκτρισμού, η οποία αφορά «Διμερή Συμβόλαια μεταξύ Παραγωγών και Προμηθευτών» για εμπορία ηλεκτρικής ενέργειας, με περίοδο εκκαθάρισης ενός ημερολογιακού μήνα.

Ήδη δραστηριοποιούνται οκτώ ανεξάρτητοι προμηθευτές, οι οποίοι έχουν προσελκύσει τελικούς καταναλωτές προσφέροντας χαμηλότερες τιμές από αυτές της ΑΗΚ και οι καταναλωτές μπορούν πλέον να έχουν επιλογή προμηθευτή. Σήμερα το μερίδιο αγοράς που κατέχουν οι ανεξάρτητοι παραγωγοί και οι ανεξάρτητοι προμηθευτές είναι περίπου στο 8%.

Με βάση πρόσφατη Ρυθμιστική Απόφαση της ΡΑΕΚ κατά το 2024 οι ανεξάρτητοι προμηθευτές θα μπορούν να δραστηριοποιηθούν στη προμήθεια ηλεκτρισμού και στον οικιακό τομέα δίνοντας πλέον το δικαίωμα σε όλους τους καταναλωτές της επιλογής του προμηθευτή της αρεσκείας τους.

Σήμερα στην Κύπρο βρίσκονται σε λειτουργία περίπου 586 μεγαβάτ φωτοβολταϊκών συστημάτων, 157 μεγαβάτ αιολικών συστημάτων και 13 μεγαβάτ συστημάτων βιομάζας, δηλαδή, σύνολο εγκατεστημένης ισχύος ανανεώσιμων πηγών ενέργειας ηλεκτρισμού 756 μεγαβάτ και σύνολο εγκατεστημένης ισχύος συμβατικών μονάδων ηλεκτροπαραγωγής 1483 μεγαβάτ. Δηλαδή το 33% της εγκατεστημένης ισχύος αφορά συστήματα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας ηλεκτρισμού.

Όσον αφορά τη συνεισφορά των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας ηλεκτρισμού στην τελική ετήσια κατανάλωση ηλεκτρισμού το 2022 έχει φτάσει στο 17.2% και αναμένεται να αυξηθεί περαιτέρω το 2023, καθώς επίσης και στα επόμενα χρόνια.

Το κόστος της ενέργειας είναι ένα μείζον θέμα που προβληματίζει όλη την Ευρώπη. Η τιμή του ηλεκτρισμού και του φυσικού αερίου στην Ευρώπη έχει αυξηθεί λόγω περιορισμένης προσφοράς και αυξημένης ζήτησης και λόγω της πίεσης για ανάληψη δράσης για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, κάτι που έχει προκαλέσει αυξήσεις των τιμολογίων ενέργειας αλλά και βασικών αγαθών και υπηρεσιών.

Το κόστος ηλεκτρισμού και στην Κύπρο παραμένει σε υψηλά επίπεδα. Η Κύπρος σήμερα κατατάσσεται με βάση τα στοιχεία της Eurostat ως η έβδομη πιο ακριβή χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσον αφορά τα τιμολόγια ηλεκτρισμού με πρώτη πιο ακριβή χώρα την Ολλανδία ακολουθούμενη από το Βέλγιο, τη Ρουμανία, τη Γερμανία, τη Δανία, την Ιταλία και μετά την Κύπρο.

Βραχυπρόθεσμα οι αυξήσεις στα τιμολόγια ηλεκτρισμού, που παρατηρούνται θα συνεχίσουν μέχρι τη μείωση του κόστους αγοράς υγρών καυσίμων και του κόστους αγοράς δικαιωμάτων εκπομπών θερμοκηπιακών αερίων ή μέχρι την χρήση φυσικού αερίου για ηλεκτροπαραγωγή σε ανταγωνιστική τιμή.

Θα ήθελα να κλείσω θέτοντας το ερώτημα:

Μπορεί η Κύπρος να καταστεί κλιματικά ουδέτερη μέχρι το 2050;

Ναι η Κύπρος θα μπορούσε να θέσει μακροπρόθεσμο στόχο για την μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στο -100% μέχρι το έτος 2050, όπου το ενεργειακό σύστημα της χώρας μας θα μπορεί να μεταμορφωθεί σε ένα:

- έξυπνο και ψηφιοποιημένο,
- ευέλικτο,

- αποκεντρωμένο,
- ηλεκτρικά διασυνδεδεμένο, και
- διασυνδεδεμένο με αγωγούς ή εικονικούς αγωγούς φυσικού αερίου ή υδρογόνου,

όπου θα γίνεται χρήση υδρογόνου σε όλους τους ενεργειακούς τομείς,

- των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας,
- των συστημάτων αποθήκευσης ενέργειας, και
- της ηλεκτροκίνησης.

Μακροπρόθεσμα η επιτυχής υλοποίηση όλων αυτών των ενεργειών θα προσφέρει στην Κύπρο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα οι οποίες θα οδηγήσουν την χώρα μας στην αειφόρο οικονομική ανάπτυξη.

Κυρίες και Κύριοι,

Θα ήθελα να εκφράσω τα συγχαρητήρια και τις θερμές ευχαριστίες μου προς τους διοργανωτές, τους συντελεστές και τους χορηγούς αυτού του εξαιρετου συνεδρίου και είμαι βέβαιος πως οι εισηγήσεις, οι προτάσεις και τα πορίσματα του Συμποσίου θα αποτελέσουν χρήσιμο και πολύτιμο εργαλείο για τη διαμόρφωση της περαιτέρω πορείας της ενεργειακής μας πολιτικής.

Δρ. Ανδρέας Πουλλικκάς
Πρόεδρος ΡΑΕΚ